

FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Styret i DNB Bank ASA
Konsernsekretariatet
0021 OSLO

Vår referanse
24/359
Deres referanse

12.02.2025

Tilsynsrapport

1 Innledning

Finanstilsynet gjennomførte tilsyn i DNB-konsernets forretningsområde Corporate Banking (CB), divisjon BM Norge ("BMN"), 19-20. mars 2024. BMN omfatter bankens små og mellomstore bedriftskunder, storkunder innenfor eiendom, samt offentlig sektor. Tilsynet ble gjennomført som et ledd i Finanstilsynets oppfølging av bankkonsernets kreditteksponering med tilhørende styring og kontroll. Det ble lagt særlig vekt på bankens anvendelse av tapsregelverket IFRS 9, herunder tapsmodeller, tapsvurderinger og tapsavsetninger. Operasjonell risiko og klimarisiko ble også gjennomgått.

Til grunn for tilsynsrapporten ligger Finanstilsynets foreløpige tilsynsrapport datert 12. september 2024 og styrets kommentarer til denne i brev av 13. november 2024.

2 Finanstilsynets oppsummering

Finanstilsynet viser til at bankens modellerte tapsavsetninger er lave sammenlignet med sammenlignbare banker i Norden. Finanstilsynet mener at banken bør videreutvikle rammeverket og modellene for beregning av forventet tap. Finanstilsynet forventer at kvaliteten på forbearance-merkingen forbedres.

3 Finanstilsynets merknader

3.1 Risikonivå

BMN-porteføljen utgjør om lag 25 prosent av DNBs samlede utlånsportefølje. Risikonivået i BMN-porteføljen har vært noe økende, men ikke slik at det er noen systematisk eller betydelig risikoøkning i porteføljen eller i delsegmenter av den. Finanstilsynet har merket seg at det har vært en økning i volumet på watchlist, men har notert at styret og ledelsen har oppfordret organisasjonen til å ha en lav terskel for slik registrering. Det fremgår av styrets svar at watchlist preges av individuelle årsaksforhold hos enkelte kunder og svakere markedsforhold for en enkelt bransje snarere enn en generell trend. Finanstilsynet har notert seg at styret mener BMN har tett oppfølging av kunder som viser negativ migrasjon.

I rapport fra tematilsyn om utlån til kontorsegmentet datert 7. juni 2023 viste Finanstilsynet til EBAs retningslinjer for innvilgelse og overvåking av lån¹ om at det bør fastsettes en trigger for hvilken

¹ EBA GL/2020/06

økning i avkastningskravet (yield) som skal medføre en generell revurdering av sikkerhetsverdier knyttet til næringseiendomsporteføljen. Banken har ikke definert et slikt spesifikt nivå for økning i yield som skal tilsi en samlet porteføljevurdering, men viser til at dette er gjenstand for vurdering både løpende og i forbindelse med utarbeidelsen av det kvartalsvise "yieldnotatet". Finanstilsynet mener at banken bør etablere en trigger for hvilken økning i yield som skal medføre en generell revurdering av sikkerhetsverdiene knyttet til næringseiendomsporteføljen.

Sammenlignet med store nordiske banker og sammenlignbare porteføljer i større norske regionbanker fremstår avsetningsgraden i trinn 2 for BMN-porteføljen, samt i bankens øvrige utlånsporteføljer, som lav. Finanstilsynet har notert at banken er komfortabel med nivået på tapsavsetningene i trinn 2 generelt, og i BMN-porteføljen spesielt, men merker seg samtidig at banken har initiert et prosjekt som tar sikte på å gjennomføre en full gjennomgang av sentrale elementer i beregningen av forventet kredittap (ECL). Det vises til merknader i kapittel 4 nedenfor.

3.2 Styring og kontroll

En stikkprøvekontroll av potensielle engasjementer med betalingslettelse (forbearance) har vist at en relativt høy andel av slike saker ikke har vært tilfredsstillende behandlet. Finanstilsynet forventer at kvaliteten på forbearance-merking forbedres og har merket seg styrets kommentarer i tilsvaret om at banken jobber med flere tiltak for å oppnå dette.

Finanstilsynet kommenterte i foreløpig tilsynsrapport at det var forsinkelser i gjennomføringen av årsfornyelser av engasjementer, og har notert seg fra styrets tilsvaret at banken har iverksatt tiltak for bedre oppfølging og kontroll.

3.3 Forventet tap

Beregning av forventet kredittap i trinn 1 og 2

Bankens modelldokumentasjon for tapsmodellering ble gjennomgått som del av tilsynet. Dokumentasjonen dekker bankens metode for å beregne tolv måneders forventet kredittap (ECL) og levetidstap i henhold til IFRS 9.

I tapsmodellen deles utlånsporteføljen inn i segmenter med lignende syklisk atferd og følsomhet for makroforhold. Kredittsyklusindekser blir allokert til de ulike segmentene. For BMN er indeksene basert på observerte interne data. Finanstilsynet peker på at porteføljer/segmenter kan endres når bankens forretningsstrategi eller risikoappetitt endres, og mener at banken må være bevisst på at indekser som oppsummerer slike porteføljer på den bakgrunn kan vise variasjoner over tid som ikke er relatert til underliggende kredittsyklus.

Konvertering av PD og sensitivitet

Bankens metode for å beregne misligholdssannsynlighet og konjunktursensitivitet inkluderer en metodikk for å skille porteføljerisiko knyttet til individuelle debitorer fra endringer i kredittsyklusen. Lengden på datahistorikken som benyttes varierer mellom ulike segmenter. Finanstilsynet stilte i foreløpig tilsynsrapport spørsmål om beregningen av konjunktursensitivitet i tilstrekkelig grad reflekterer effekten på forventet kredittap ved vesentlige endringer i makroforholdene. Finanstilsynet merker seg at banken mener at korrelasjonsparameteren som anvendes reflekterer effekten av vesentlige endringer i makroforhold og har vist til at dersom arbeidsledigheten hadde økt til tilsvarende nivåer som under Covid 19-pandemien, ville forventet kredittap økt vesentlig.

I bankens IFRS 9-dokumentasjon er det vist til en metodikk som innebærer at korrelasjonen mellom kredittkvaliteten i en portefølje og tilstanden til økonomien kan utledes av volatiliteten i porteføljens misligholdshistorikk. Finanstilsynet mener at denne forutsetningen kan være svak ved

endringer i økonomiske forutsetninger (som for eksempel ved høy gjeldsøkning) eller ved endret risikoappetitt eller utlånspraksis.

Kredittsyklusen og scenarier

DNB benytter en rekke scenarier i modelleringen av forventet tap. Scenarioene utarbeides gjennom å fremskrive kredittsyklusindeksen ved hjelp av ulike makroøkonomiske modeller.

Segmentet "Real Estate Norway" har en egen makroøkonomisk modell

For fire av segmentene i BMN er det en felles makroøkonomisk modell. Finanstilsynet mener at det er en risiko for at modellen for beregning av forventet kreditttap ikke i tilstrekkelig grad hensyntar at en vesentlig forverring av kredittsyklusen kan gi misligholdssannsynligheter og tap utover det som følger av en normalfordeling.

Overstyringer

I forbindelse med det stedlige tilsynet mottok Finanstilsynet mandat for bankens "Expert Credit Judgement (ECJ) Forum". Forumet møtes hvert kvartal og består av CFO, CRO og andre sentrale ressurser innen kreditt og finansiell rapportering. Det fremgår av mandatet at IFRS 9-modellene krever et betydelig faglig skjønn, og at forumets hovedoppgave er å vurdere makroprognoser og fremtidsutsikter, samt om forventet kreditttap skal justeres opp eller ned basert på en vurdering av hvor det enkelte segment befinner seg i kredittsyklusen. Forumet har videre i oppgave å godkjenne endringer i IFRS 9-modellene.

Finanstilsynet peker på viktigheten av at banken tar tilstrekkelig hensyn til nye risikoer som ikke nødvendigvis er reflektert i historiske data. Bankens viser til at overstyringer gjøres gjennom bruk av modelljustering (in-model adjustments). Bankens opplyser at den mest vanlige løsning har vært å justere kredittsyklusindeksen, men det har også vært tilfeller hvor makroøkonomiske prognoser, kredittrater, eller MoC (Margin of Conservatism) har blitt oppdatert. Bankens argumenterer på den bakgrunn for at tapsavsetningene ved slike "in-model adjustments" vil inkludere nye risikoer, og de vil være tydelig identifisert, segmentert, kvantifisert og dokumentert. Bankens viser også til at ved å justere kredittsyklusindeksen vil endringer blant annet reflekteres i PD-er og dermed også påvirke trinnplassering. Finanstilsynet tar styrets kommentarer til orientering, men forventer at banken med jevne mellomrom evaluerer sin praksis for overstyringer, herunder dets evne til å identifisere og håndtere risikoer som ikke er observert historisk.

Finanstilsynet mener at banken bør inkludere i valideringen en uavhengig vurdering av overstyringer.

Modellavsetninger i trinn 3

Bankens anvender modellbaserte tapsavsetninger i trinn 3 på BMN-porteføljen der engasjementet er under 50 millioner kroner.

Eksponeringer i trinn 3 er kredittforringet og har en misligholds sannsynlighet på 100 prosent, og tapsgrad blir følgelig det sentrale for beregning av forventet tap. Bankens beregner såkalt "loss-given-loss" (LGL) som innebærer at eksponeringer i trinn 3 kan få null i tapsavsetning dersom LGL er null prosent. Finanstilsynet mener at det kan stilles spørsmål ved om modellerte tapsavsetninger skal kunne reduseres for eksponeringer som migrerer fra trinn 1 eller 2 til trinn 3. Bankens egen interne valideringsrapport stiller også spørsmål ved om LGL-konseptet er i tråd med IFRS 9-prinsippene. Finanstilsynet har merket seg bankens kommentar om at det anses som lite sannsynlig at avsetninger reduseres ved migrasjon fra trinn 2 til trinn 3, men forventer at banken overvåker omfanget.

Tilfriskingsgrad ("cure rate")

Tilfriskning ("cure rate") i steg 3 innebærer modellering av andelen trinn 3-eksponeringer som migrerer tilbake til trinn 1 eller trinn 2. Finanstilsynet mener at det kan være utfordrende å, i tilstrekkelig grad, inkludere framoverskuende informasjon i estimert tilfriskingsgrad, og da særlig for segmenter med lave historiske tap. Finanstilsynet vurderer at banken bør være særlig aktsom i modelleringen for segmenter som har hatt lave tap de siste 15-20 årene.

Antesipert mislighold

Finanstilsynet har merket seg at banken har etablert regler i kreditthåndboken for bedriftsmarkedet for identifisering av betalingsmislighold og antesipert betalingsmislighold. Reglene er basert på relevante retningslinjer fra Den europeiske banktilsynsmyndigheten (EBA). Finanstilsynet vurderer at etterlevelse av retningslinjene for identifisering av antesipert mislighold krever tett oppfølging av kundene. Finanstilsynet har merket seg at enkelte regioner i BMN har vært forsinket med årlige fornyelser, og viser til at dette kan føre til at antesipert mislighold ikke blir identifisert.

Validering

Finanstilsynet mottok valideringsrapport for bankens IFRS 9-modell for 2022 i forbindelse med det stedlige tilsynet. Validering gjennomføres av Model Risk Management (MRM) i Group Risk Management (GRM). Valideringen er begrenset til resultater gitt av modellen og inkluderer ikke vurdering av modelloverstyringer. Valideringen for 2022 inkluderte en vurdering av forventet tap i trinn 1 og 2 for alle segmenter. Modellavsetninger i trinn 3 vil først inngå i den årlige valideringen for 2023. Finanstilsynet har merket seg at valideringsrapporten for 2022 ble begrenset av feil og manglende interne dataleveranser. Finanstilsynet noterer at det nå skal være utarbeidet lister med detaljert informasjon om data som er nødvendig for gjennomføring av validering, samt frister for når data skal være tilgjengelig for MRM. Finanstilsynet merker seg at banken har etablert rammeverk for produksjon- og kvalitetessikring av dataleveranse til validering, og at datasettet til valideringen i 2024 ble levert til fastsatt frist.

Valideringsrapporten for 2022 konkluderte med at IFRS 9-modellen er "fit-for-purpose", og at de manglene som er identifisert ikke antas å ha signifikante effekter på samlet forventet kredittap. Det fremgår imidlertid av rapporten at IFRS 9-modellen, med unntak av næringseiendom, underestimerer forventet kredittap for flere aktuelle segmenter i BMN. Det er i valideringsrapporten vist til at flere anbefalinger fra tidligere valideringer ikke er fulgt opp.

Gitt valideringsresultatene mener Finanstilsynet at banken bør foreta en kritisk gjennomgang av om bankens IFRS 9-modell gir forventningsrette og tilstrekkelig framoverskuende estimater på forventet kredittap for ulike segmenter.

I forbindelse med EBA-stresstesten i 2023 stilte EBA og Finanstilsynet spørsmål til estimerte tapsavsetningsnivåer og IFRS 9-rammeverkets sensitivitet overfor et alvorlig makroøkonomisk sjokk. Banken har i begrenset grad hensyntatt oppfølgingen av EBA-stresstesten i videreutvikling av tapsmodellene, men Finanstilsynet forstår det slik at dette vil prioriteres framover.

Finanstilsynet har merket seg at banken skal foreta en full gjennomgang av sentrale parametere i ECL-beregningen, og at banken forventer å lukke en større andel av anbefalingene i valideringsrapporten for 2022. Finanstilsynet forventer at banken bruker utfall fra stresstester i modellutviklingen.

3.4 Operasjonell risiko

Finanstilsynet mener at den operasjonelle risiko er høy i BMN dersom bankens kontrolltiltak svikter eller er svakere enn banken har lagt til grunn. Finanstilsynet har merket seg at banken mener den

har god styring og kontroll på området, men at det er områder som skal forbedres og at det jobbes strukturert med den løpende kvalitetskontrollen. Finanstilsynet forventer at banken etablerer mer kvantitative indikatorer for å måle og følge opp den operasjonelle risikoen i forretningsområdet.

Finanstilsynet har merket seg at BMN fortsatt har et betydelig etterslep i arbeidet med periodisk løpende oppfølging av kundeforhold. Manglende oppdatering av kundeinformasjon og kundens bruk av produkter påvirker bankens evne til å avdekke forhold som avviker fra bankens kjennskap til kunden. Finanstilsynet viser til hvitvaskingsloven § 24 om løpende oppfølging av kundeforhold og plikten til å iverksette forsterkede kundetiltak dersom det er høy risiko for hvitvasking eller terrorfinansiering (hvitvaskingsloven §17).

3.5 ESG og klimarisiko

Finanstilsynet registrerer at banken har etablert mål, transisjonsplan, bransjeanalyser, krav til kundeanalyser og eskaleringsprosedyrer for oppfølging av klimarisiko. Finanstilsynet merker seg at det gjenstår mye arbeid i samhandling med kunder for å få etablert tiltaksplaner og målsettinger som kan dokumentere at målene i transisjonsplanen nås. Dette stiller krav til bankens lederoppfølging, kontrollaktiviteter og interne rapporteringssystemer.

3.6 Enkeltengasjementer

Finanstilsynet vurderte et utvalg av BMNs engasjementer under tilsynet, og ba i foreløpig tilsynsrapport banken redegjøre nærmere for enkelte av sakene. Finanstilsynet tar bankens redegjørelser til orientering.

4 Videre oppfølging

Bankens styre har informert om at det er initiert et prosjekt som tar sikte på å gjennomføre en full gjennomgang av parameterne som inngår i bankens ECL-beregning. Videre er det opplyst at banken forventer å implementere endringer i løpet av 2025. Finanstilsynet ber banken informere Finanstilsynet om de endringene i rammeverket og modellene som blir vedtatt etter at prosjektet er ferdigstilt, og effekter på beregnet forventet tap.

Vi ber banken sende kopi av dette brevet til revisor.

For Finanstilsynet

Linda Støle Hårstad
seksjonsleder

Ulv E. Aasland
senior tilsynsrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk.